

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectorii.

Nr. 20.

Brasiovu 15. Octobre 1871.

Anulu IV.

Sumariu. Discursu tienutu in adun. gen. a asoc. trans etc. in Fagarasiu in 26. Iuliu (7. Aug.) 1871 despre cultur'a poporului.
— Padurile si insemnatatea loru. (Fine). — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare). — Bibliografia. — Conspectu
despre starea cas. asoc. trans. rom. pe an. ven. 187 $\frac{1}{2}$. — Consemnarae membriloru ord. si ajutatori ai asoc. (Fine.)

Discursu tienutu in adunarea gener. a asoc. trans. etc.
in Fagarasiu in 26. Iuliu (7. Aug.) 1871 despre cultur'a
poporului.

De I. Popescu.

Dómnelorú, domnilorú!

Puçinele momente, in cari voiú avé onórea a
ve vorbi, le voiú folosi pentru a relevá inaintea dv.
unele puncte d'in cestiunea culturai poporului.

Sum sigúru dd., cá dvóstra recunósceti sí sciti
apreciá gravitatea aceésti cestiuni; pentru aceea cu-
tezu a sí sperá ca espunerea, ce dupa mesur'a mic-
loru mele puteri voiú dá cestiunei, o veti primí cu
indulgéntia binevoitóre.

Mai inainte de a intrá in discusiunea temei ce
amu avutu onóre a anunciá, imi voiú luá voia a
cercetá, ce se intielege prin cultura preste totu.

Cultur'a se asémena cu lumin'a, sí se dice chiaru
ca e lumina. Totu asia omulu cultivatu se dice omu
luminatu. Celu ce are cultura e cá sí celu ce are
lumina, éra celu fára cultura e cá candu ar fi in
intunerecu. Celu cultivatu se póte dice ca vede, pe
candu celu necultivatú e orbu, se intielege in spiri-
tuala. In adeveru, déca cautamu de aprópe la starea
ómeniloru, aflamu ca aceeasi deosebire este intre omulu
cultivatú si celu necultivatú, carea este intré unu omu
cu vedere sí altulu fára vedere.

In intielesu mai strinsu, cultura numimu o stare
perfectionata a ómeniloru, o stare, in carea viét'a
omenésca amu potea dice, e ridicata la potentia. Fatia
cu starea ómeniloru ce se numesce cultura, este sta-
rea loru primitiva, starea naturala. D'in starea pri-
mitiva, séu naturala, ese cultur'a cá unu productú
artificiosu.

Sí ce gasimu a nume perfectionatu in ómenii
cultivati? Gasimu perfectionate facultatile loru firesci.
Éta dara ce este cultur'a, in intielesu propriu, este
starea desvoltata sí perfectionata a facultatiloru omu-
lui sí cu deosebire a facultatiloru lui spirituali.

Se venimu acumu la intrebarea: cumu a statu
sí cumu sta poporulu in privinti'a culturai?

In timpurile, candu prin poporu se intielegea
esclusivu aceea clasa numerósa a societati, carea, in
contrastu cu clasele privilegiate, portá tóte sarcinele
sí éra lipsitu de tóte drepturile, in acele timpuri de

trista memoria, se intielege ca nici vorba nu potea
fi de o cultura a poporului. Cei ce aveau pe atunci
in mana destinele societati, sustieneau cá principiu
politicu, ca aceea clasa numerósa de ómeni, care se
numesce poporu, trebue se se tiena in intunerecu, in
nesciintia, penétruca cu cátu e mai necultivatú, mai
prósta, cu atátú se póte mai bine, mai usioru, gu-
berná. Principiulu acesta se póte pareá paradocsu;
cu tóte acestea elu a esprimatú unu adeveru pentru
timpurile acelea; cá-ci ce altu ceva insemná pe atunci
a guverná unu poporu, decátú a'lu esplótá, a'lu mal-
tratá, a face totu feliulu de abusu cu poterile lui sí
chiaru cu viét'a lui, sí cine nu intielege ca, penétru-
cá unu poporu se póta fi astufeliu guvernatu, numai
cultura nu trebuiá se aiba!

Astadi in staturile constitutionali democratice a-
plicatu fiindu cu sinceritate principiulu libertati si
alu egalitati, societatea nu mai e impartita in caste,
si prin poporu se intielege unitatea in care se cu-
prindú tóte clasele, tóte starile sociali, astfeliu cá no-
tiunile „poporu“ sí „natiune“ sunt congruente, sunt
identice.

In societatile, in staturile cu o asemenea orga-
nisatiune cultur'a e privata, se intielege, cá unu bunu
comunu, cá unu bunu d'in care participa toti mem-
brii sí tóte clasele societati fára nici o deosebire.

Dar chiaru sí in staturile, in cari natiunea „po-
poru“ se iea in intielesu marginitu, in intielesu iden-
ticu cu „clasele cele mai de josu ale societati,“ déca
acele staturi sunt intru adeveru constitutionale, po-
poru nu numai nu se eschide dela cultura sí nu
se impedeá de a se cultivá, ci se ajuta cu atátú mai
multu a inaintá in cultura, cu cátu in trecutu a fostu
mai reconsideratu sí a fostu lipsitu chiaru de dre-
ptulu sí de putinti'a de a se cultivá.

Staturile constitutionale, promovandu cultur'a po-
porului, cultur'a claselor de josu, prin aceea si im-
plinescu inainte de tóte o detorintia santa cátra o
parte d'in corpulu loru, ce a fostu nedreptatita sí im-
pilata.

Trebue inse se observamu ca, déca vreunu statu
óre-carele aduce astadi sacrificie pentru cultur'a po-
porului, la aceea elu e condusu nu numai de simtiulu
de umanitate sí de dreptate, ci sí de o politica lu-

minata, carea a constatatu ca e chiaru in interesulu statului de a promová cultur'a poporului.

Unu scriitoriu germanu — Schreber — dice, cà „ori-care poporu, ajunsu la adeverata consciintia de omu — si in càtu guvernulu e unu reprezentantu naturalu alu lui, mai alesu acesta recunósce in educatiunea, in cultur'a poporului cea d'intaiu sí cea mai grea problema a sa.

Imi voiu permite dd., a espune aci numai unele impregiurari pentru a aratá important'i'a sí necesitatea culturai poporului.

E sciutu, cà un'a d'intre cele mai nobile nesuintie ce se arata astadi prin tierile civilisate, este nesuinti'a de a face constitutiuni sí legi, prin cari se se asigure dreptulu si libertatea in viéti'a publica sí privata pentru toti cetatienii fàra deosebire, o nesuintia nobila acésta sí démna de secolulu alu nouaspediecelea, de secolulu luminiloru, o nesuintia, prin care societatea, statulu are se se organizeze pe base mai convenabili sí mai tari, de cumu au fostu in secolii intunerecului sí ai despotismului. In nesuinti'a acésta isi concentréza puterea sí activitatea loru cei mai distinsi, mai nobili sí mai inteligenti barbati. Si cine e între noi, carele se nu recunósca cu multiamire meritul aceluor barbati, cari au in vedere ameliorarea starei poporulu si fericirea loru. Inse fàra a voi a detrage ceva d'in meritulu sí renumele unoru asemenea barbati, se ne intrebamu: déca popórale se fericescu totu-deaun'a prin constitutiunile sí legile ce se facu pentru ele? Popórale se fericescu prin constitutiuni si legi numai candu acelea se punu in lucrare, éra candu remanu numai pe charthia, séu candu se calca in picioré, nu folosescu nimicu, de ar fi càtu de bune. Ce se cere dara aci? Se cere o garantia pentru punerea in lucrare, pentru esecutarea legiloru. Sí garanti'a cea mai buna in privinti'a acésta o da cultur'a poporului. Unu poporu cu cultura neci nu se suferé multu tempu fàra legi bune, neci nu'si calca legile ce odata si-a datu, neci nu lasa se i le calce altii nepedepsiti. Quid leges sine moribus! a esclamatu unu autoriu clasicu latinu, sí noi pe romanesce poteniu cu totu dreptulu se dicemu: Ce potu legile fàra cultura!

De aci potemu deduce, cà politic'a cea mai buna ce se póte face pentru unu poporu este in lini'a prima de a-i asigurá sí a-i promová cultur'a lui. Cultur'a adeverata este o mama astfelu de buna ca despre ea nicairi nu s'a doveditu inca, ca n'ar fi datu fiicei sale, libertatiei, crescerea cuviintiósca.

Pentru cuventulu acesta se póte cu totu dreptulu dice luptatoriloru pentru esistinti'a unui poporu. In politic'a ce faceti pentru poporulu vostru, nu uitati de cultivarea lui, asigurati-i progresulu in cultura, sí i-ati asiguratu drepturile sí libertatile lui, i-ati asiguratulu viitoriulu lui!

Pentru a vedea in lumina póte sí mai mare important'i'a sí necesitatea chiaru a culturai poporului,

se trecemu pentru câteva momente pe terenulu economicu.

Dupa-ce in tempulu mai nou prin progresulu straordinariu alu sciintieloru naturale s'au operatu sí se operéza in continuu atâtea schimbari in viéti'a ómeniloru, potemu dice cà sí ómenii cei mai simpli d'in poporu au inceputu se cunósca, ca abia voru mai potea traí de aci inainte cu cunoscintiele sí cu uneltele cu cari au traitu mosii sí parinti loru sí cu cari au bietu traitu chiaru si ei pàna acumu. Odata recunoscutu acestu adeveru, d'in elu póte ori cine se traga conclusiunea, ca unu poporu cá si unu individu se va potea tiené de aci inainte cu demnitate in viéti'a, numai déca va tiené contu de rezultatele sciintieloru, cu alte cuvente, déca se va luminá prin sciintie, déca se va cultivá. Astadi se póte dice ca chiaru sí poterile naturei sunt conjurate asupra neculturei. Cine s'ar indoí de acésta, se cugete càtu de puçinu numai la telegrafe sí la drumurile de feru, sí se va convinge, ca pe càtu aceste inventiuni mari ale tempului nostru facu mai mari servitii ómeniloru cultivati, pe atátu ele celoru necultivati aducu desastre mai mari, aducu ruina si perire sigura.

Sí cumu se intempla cà priu cultura unu poporu cá sí unu individu isi amelioréza starea materiala, starea economica?

E sciutu d'in esperiinti'a de tóte dílele, cà la ori-ce lucru, la ori-ce intreprindere se ceru óre-cari cunoscintie, se cere óre-care inteligintia, se cere unu gradu óre-care de cultura; cultur'a prin urmare se póte privi cá unu factoriu alu productiunei, cá unu capitalu, carele cu càtu se aplica in mesura mai mare la ori-ce lucru, cu atátu lucrulu acela sporesce mai bine sí produce mai multu castig. De aci provine cà unu poporu cá sí unu individu, avendu cultura, devine la avere sí la o viéti'a mai confortabila chiaru sí in impregiurari esterne nefavorabile, pe candu unu individu séu unu poporu fàra cultura cade in miseria, ori sí càtu ar fi altu-mentrea de favorabila natur'a locului unde se afla. Sí este acésta óre unu ce nenaturalu? Nu. Omulu prin cultura numai isi castiga insusirile necesarie pentru adunarea sí conservarea averei; prin cultura devine a cunósce dupa cumu se cuvine productele sí poterile naturei, pentru a le potea exploatá in folosulu seu; prin cultura se pune in stare sí de a aplicá midiulócele sí metódele ce s'au inventatu pentru exploatarea naturei; in fine, prin cultura se indrépta de a participá sí la avantajiele ce reuniunile sí insocirile oferu ómeniloru pe terenulu economicu.

Dar insemnatatea sí necesitatea culturai pentru cestiunea economica a unui poporu se face sí mai invederata, déca vomu considerá efectele concurintiei de astadi pe terenulu economicu. Concurinti'a acésta este, precumu se scie, o intrecere, o lupta in puterea productiva a unui individu fatia de altu individu sí a unui poporu fatia de altu poporu. In viéti'a popóraloru lupt'a acésta cu instrumentele de lucru, cu

armele pacii, este mai decidetóre decâtu chiaru puscele cu acu. Acésta lupta se pórtá in continuu, dupa ea nu urméza armistitiuni sí dupa ea nu se face pace, cá dupa luptele purtate cu arme de focu. Concurinti'a e o adeverata lupta pe mórte séu viétia. In lupt'a acésta morala se arata valórea natiuniloru; in ea se arata, care natiune ce potere de viétia are in sine.

Concurintia a esistatu sí mai inainte; inse ce schimbare mare s'a facutu in privinti'a asta prin poterea vaporului sí a electricitatii! Midiulócele de comunicatiune purtate de aceste poteri ale naturei au facutu se dispara spatiulu sí au adusu sí aducu neintreruptu in atingere unele cu altele chiaru sí pre popórale cele mai indepartate, astfeliu cà astadi neci unu poporu cuprinsu in rociulu drumuriloru de feru si alu telegrafeloru, nu mai póte remané isolatu, nu mai póte vietui de sine si pentru sine singuru, ci e silitu se intre in concurintia cu alte popóra. Sí ce va poté face, ce va poté ajutá pe unu poporu intratu in acésta lupta cá se o sustiená cu demnitate sí cu folosu pentru sine? Cultur'a si numai cultur'a. Vai de aceia, cari in lupt'a acésta morala se voru radimá numai pre poterea fisica! Unii cá aceia, in locu de a exploatá ei natur'a, voru fi singuri esploatati de altii, si in concurintia cu alti ómeni cultivati ei voru perde d'in dí in dí mai multu, pàna ce in urma de o parte saraciti si de alt'a imbulditi de necesitatele vietiei, voru fi siliti a'si vinde si drepturi si libertate, voru deveni proletari si servitori celoru ce au inaintatu cu tempulu. O astufeliu de viétia inse nu mai merita a se numi viétia. Decátu o asemenea viétia mai bine mórte!

De ací se póte intielege, pentru ce cestiunea culturei a devenitu a fi astadi o cestiune de viétia, precumu pentru individii singurateci, asia si pentru popóra intregi.

Importanti'a si necesitatea culturei poporului se póte demonstrá si prin alte argumente. Cu voi'a dv. inse voiu trece peste tóte argumentele, ce s'ar mai potea aduce in privinti'a asta, si voiu indicá prin câteva cuvente inca dificultatile cu cari e impreunata respandirea culturei in poporu.

E sciutu, cà organisarea unei educatiuni si instructiuni regulate pentru poporu, prin cari singure se póte respandi cultur'a in elu, e impreunata cu sacrificiele cele mai imense. Sí cine nu scie, càtu de multu e impedecatu poporulu prin saraci'a sa de a aduce acele sacrificie! Saraci'a in unele tempuri si in unele locuri ingreunéza claseloru de diosu sociali chiaru si sustienerea vietiei si condamna pe multe, fórte multe familie la o viétia, carea nu consta decâtu d'in griji si d'in munca pentru cele mai de diosu trebuintie ale esistentiei. In astfeliu de impregiurari e invederatu, cà precumu tóte interesele mai inalte ale vietiei, asia si interesele culturei trebuie se patimésca, — si déca caus'a culturei ómeniloru de asemenea sórte e lasata numai in grij'a loru, aceea trebuie se remana

neconsiderata si nesatisfacuta. Ací dara se deschide celu mai frumosu terenu pentru toti ómenii de ánima, pentru toti ómenii cu simtiu de umanitate, pentru toti ómenii patrioti, de a'si castigá cele mai adeverate, cele mai reale merite, ajutandu cu midiulócele loru inaintarea culturei si prin urmare imbunatatirea sortiei ómeniloru impilati de saraci'a.

Cá pedeca pentru inaintarea culturei claseloru de diosu ale societatii, se póte privi si insasi lips'a de cultura a acelora. Éta pentru ce. Cei lipsiti de cultura sunt lipsiti in acelasiu tempu si de facultatea de a potea apretiui binetacerile culturei, ba unii potu se fia dominati chiaru de prejudetie in contra culturei. Nu póte fi deci neci o mirare, déca atari ómeni continua a traí in necultura si in miseria, si neci pe departe nu se arata dispusi a se cultivá Datorinti'a celoru inteligenti inse este a luminá pre asemenea ómeni, aratandu-le avantajiele ce cultur'a ofere vietiei omenesci; asemenea ómeni la casu de neintielegere se potu si necesitá cá se lase pe copii a profitá de educatiunea si instructiunea publica.

D'in cele ce precédu se póte usioru intielege, pentru ce in unele staturi s'a facutu, cá educatiunea si instructiunea publica se fia pàna la unu anumitu gradu gratuita si obligata pentru toti cetatienii fàra deosebire.

Aceste doue principie, fiendu cu sinceritate aplicate, sunt de natura de a dá poporului unu impulsu puternicu spre cultura, spre progresu.

Dar d'in nefericire, in multe tieri si pentru multe popóra neci nu se scie inca ce va se dica „educatiune si instructiune gratuita si obligata.“ Sí, ce e si mai tristu, sunt tieri in cari nu numai nu se lucra pe bas'a acestoru principie la promovarea culturei unoru popóra, ci pe fatia séu pe ascunsu, se operéza chiaru in contra aceleia, ori apoi se imbiie cutarui poporu o cultura, carea, in locu se-i serve spre intarire, e menita a-i sterge si numele d'in cartea celoru vii. . . .

Considerandu aceste si alte multe impregiurari nefavoratóre pentru cultur'a poporului chiaru si in unele d'in tierile asia numite civilisate, trebuie se recunóscemu cà cestiunea culturei poporului, cá si alte multe aspiratiuni nobile, isi astépta inca solutiunea sa cuviutiósá in multe locuri dela unu viitoriu mai luminatu si mai dreptu cá cumu e presentulu. —

Mai inainte de a terminá, se'mi fia permis a face inca o mica reflexiune la poporulu nostru.

Déca vreunulu d'in popórale vii de astadi a avutu vicisitudini, déca a avutu vreunulu a suferí, poporulu romanu in privinti'a acésta se póte pune in paralela cu ori-care altu poporu. Suferintiele lui de totu feliulu in decursu de mai multe sute de ani, se póte dice cà sunt unulu d'in cele mai cumplite martirie, de cari póte nará istori'a popóralora.

Dar pe càtu de grea a fostu sórtea poporului

romanu, pe atãtu de mare a fostu si tari'a lui de sufletu, cu carea a suportat'o. Gratia tarii caracterului lui, gratia puterii lui de viétia, poporul romanu n'a peritu si ne place a crede ca neci nu va perf!

Poporul romanu scapatu cá prin minune d'in vicisitudinile timpurilor trecute, se arata capabilu de tóte aspiratiunile nobili, cu cari se póte laudá unu poporu. In totu ce privesce interesele mai inalte ale omenimei, elu isi impune sacrificie, cari se potu numi mari pentru impregiurarile lui. Éta pentru ce credemu cá poporul nostru va traí! Unu poporu carele e capabilu de sacrificie pentru interesele mai inalte ale vietiei, si merita se traiésca.

In resortulu culturai scientifice e adevveratu, cá poporul romanu e remasu inderetulu popóraloru cari au fostu favorite de sórte. Totu asia de adevveratu este inse si aceea, cá acestu poporu in privinti'a capacitatiei sale de cultura nu sta inderetulu altoru popóra si cá a facutu si face totu ce'i sta in potintia pentru promovarea culturai sale.

Déca inaintarea lui in cultura nu este asia rapede precumu amu dorí, acésta provine d'in consecintiele vicisitudiniloru lui d'in trecutu si parte mare a celoru d'in prezentu. Impregiurarea inse, cá poporul nostru a inaintatu si inaintéza pe fiacare di totu mai multu in cultura, acésta impregiurare consolatóre póte si trebue se ne imbarbateze a lucrá cu deplina sperantia la maréti'a opera a culturai lui. Terenulu é fertile si fructele ce le va aduce acestu terenu, voru resplatí de siguru cu abundantia ostenelele si sacrificiele ce se voru pune pe elu.

Fia cá si intrunirea nóstra acésta, carea s'a facutu in numele si in interesulu literaturai romane si alu culturai poporului romanu, fia dicu, cá si acésta intrunire solena acumu si totu-deauna se ne inspire, se ne intarésca, se ne dea la toti noue poteri de a lucrá d'in ce in ce cu mai multu sporiu la inaintarea literaturai romane si a culturai poporului romanu, cari stau in strinsa legatura un'a cu alt'a si cari sunt bas'a culturai nóstre nationali si prin urmare garanti'a cea mai sigura a viitoriului nostru!!

Padurile si insemnatatea lor.

(Fine.)

Totu pe acea latitudine geografica cu Ceylon, inse prin desertele Africei, padurile suntu fórté misere; codri inalti si nestrabatuti se gasescu numai in tienaturile si pe marginile ríuriloru, lacuriloru si mariloru, si acésta d'in cauza, cá lipsindu ploia si recórea, vegetatiunea pe acolo nu are módu de a prosperá. Ce-i folosese Madridului si tienaturiloru d'impregiuru cultur'a cea mare, care pe tempulu verei emulédia cu cea tropica? Lips'a paduriloru se simte ací, precumu si in intréga Spani'a cu adenca durere. Cantitatea ploiei face numai vreo 10⁴ pe anu. Se

vorbesce inse totusi de padurile ce esistara odata, condannanduse usiorimea de mente si reinti'a omenésca, prin cari se devastara mai de plinu. Pe pusteile tieriei unguresci cultivarea paduriloru noue este o opera fórté anevoiósa, cá se nu dicu chiaru imposibile, pre candu de alungulu apelor, ele crescu de sine. Apoi pe la noi romanulu neci nu-si prea iea ostenála a cultivá padurile, ba d'in cátu póte, se silesce a le sterpi, mai alesu cei d'in Romani'a cu facerea de potasiu.

Caldur'a mare cere si umediala multa, care inse in locurile lipsite de paduri, pe puste si siesuri, nu prea este de gasitu, pre candu prin munti, paduri, pre langa ape, mari etc. lucrulu stá chiaru d'in contra. Ací se afla patri'a isvóreloru si a píraieloru.

Mai au padurile si acea insusire benefacútoare, cá oprescu venturile si tempestatile furióse, séu celu puçinu slabescu si tempescu agerimea lor, midiolocindu astufeliu unu corrinte de aeru continuu benefacútoriu, spre egalizarea temperaturai. Benefacerea ce ni-o oferu padurile frangundu puterea venturilor, se póte observá si pretiuí dupa meritu cu deosebire pe siesuri si campii intense. Pre candu adeca in locurile lipsite de paduri holdele cadu in urm'a turbatoru venturi si viscole, papusioiulu (cucurudiulu) resturnatu si pomii scaturati inea mai inainte de tempu de fruptele lor, pe atunci la scutulu chiaru si numai alu unui aleiu de arbori, totulu remane in starea normala si nestricatu. Pust'a d'in Kecskemét prin furtune furióse devine inelita de nuori intunecosi, formati d'in pulberea fina (de nisipu); díle intregi póte retací pe acolo strainulu caletoriu, cá-ci neci chiaru sórele nu-i servesce spre orientare. De pe miluri intregi se flustura nisipulu prin locurile vecine, ne aflandu inse neci ací repausu. O noua furtuna 'lu ridicá éra si cu vehementia ducéndu'lu mai departe, in necandu semenaturile si ingropandu pamentulu de cultura sub velulu sterile alu nisipului. Aici padurile aru potea formá cele mai benefacútoare stavile.

Pe langa aceste padurile prin masele lor de frundie imbunatatescu si aerulu, absorbindu d'in elu acréla carbonica si alte gazuri periculóse sanatatei ómeniloru si animaleloru, dar priintióse vegetatiunei. Pentru aceste in schimbu dau ele ocsigenulu, materialulu celu mai de lipsa pentru resuffarea ómeniloru si animaleloru, care d'in acésta cauza au si primitu numirea de „aeru de viétia.“ Fára padure neci cá se póte cugetá o regiune frumósa si romanteca, ci totulu appare monotonu. Omulu d'in localitatile padurene differe multu, atãtu in respectulu cugetarei, cátu si alu actiunei, dorintieloru si aspiratiuniloru sale. Varietatea este viéti'a sufletului, atítietórea spiritului si a mintei. La tóte ce a produsu si produce natur'a grandiosu si frumosu, periculosu si folositoriu, potente si asediatu, omulu d'in regiunile paduróse póte serví de modellu, in respectulu creatiuniloru, invetiaturiloru si actiuniloru sale.

Omulu profita dar fórté multu dela paduri si

totusi, durere, totu elu este acela, d'in partea caruia au ele de a suferi mai multu. Elu prin usiorimea de mente, prin egoismulu si reinti'a sa este celu mai neimpacatu inemicu alu loru. Padurile, cari au scapatu de tóte periclele, cari stau in flórea poterei loru servindu spre folosu vecinatatei, si cari ar poté face fericirea urmasiloru, aceste paduri d'icu, adese devinu prefacute asemenea pamentului, séu se estermína pentru totudeauna. Vai de aceia, cari se facu complici la acésta devastare, cà-ci astufeliu nu numai dau vegetatiunei paduriloru lovitur'a de mórte, dar neci érba séu alte vegetali folositórie nu voru mai potea cresce pe asemenea locuri. Mai alesu pe munti, pamentulu fàra de aceea fórte suptire, devenindu si lipsitu de scutul arboriloru si radaciniloru loru, se spala si ventura de ploia si venturi cu totul, remanendu numai stancele si bolovanii golani si rangiti. Éca ce ne mai impartasiesce dupa foia septemania a lui Pester Lyoid, unu agricultoriu renumitu, reintorsu d'in caletori'a sa, facuta prin Greci'a, Itali'a, Spani'a, Franci'a, Elveti'a si Tirolu: „Asi dorí, dice elu, cá se poteti vedé insi ve acele tieri, unde padurile s'au esterminatú dejá de 1000 de ani, cumu le-amu vediutu eu! Coline si déluri suntu acoperite numai de tufisiu spinosu si plesiuvu, cu frundie vèrtóse cá pielea, nutretiu pentru capre; alte animale herbivóre nu se potú tiené aci. Paserile cantatórie fugu de neumbrósele tufisiuri, cari altmintrelea avura pamentu bunu, dar ploia spalandu'lu mereu, stancele si scotu totu mai góle si mai rânjite capulu d'in acele tufisiuri. Pretutindene albi de rîuri, de pîraie, numai càtu ap'a lipsesce cu totul, isvórele disparura. Puntú si poduri se afla si acuma peste ele d'in tempurile vechi, spre semnu, cà fusera odata de lipsa, acumu inse apparendu cá nisce capricióse producte ale artei, fàra scopu si fàra chiamare. Gramedi colosali de cenusia ne facu se ne aducemu amente de tesaurii forestieri, ce esistara odata, care inse acumu au disparutu. Prin acésta voi ve privati nu numai de o comóra ce nu se poté inlocuí si supliní, ci si de ornamentulu celu mai frumosu alu tieriei. Nu se potú supplini, cà-ci costa multu, fórte multu a restitui padurea odata devastata pe cóstele muntiloru, abstragundu dela aceea, cà se cere si tempu pré indelungatu. Griji si pestrati dreptu-aceea, unu daru asia frumosu alu naturei, a carui devastare o semtu si deplangu multe natiuni cu sfasiere de ânima.“

Déca padurile au dar o influentia si inriurintia atátu de benefacatóre si folositóre asupra relatiuniloru climatice si midiilocitu asupra prosperitatei ómeniloru si animaleloru, déca d'in tóte aceste resulta, cà ele ne suntu unu amicu neestimabile pentru noi, cà de ele este conditionata fertilitatea pamentului si locuirea ómeniloru pe elu, apoi credu, cà de aci urmédia pàna la evidentia, cà neci unu sacrificiu nu ar fi pré mare, spre a crutiá si griji acestu scumpu tesauru, in locu de a'lu devasta si ruiná, fàra de cea mai mica conscientia, cumu s'a intemplatú si se intempla chiaru

si in tempulu de fatia. Óre dupa tóte aceste se mai fia de lipsa a mai aduce inainte si alte probe despre colosal'a nepricepere a acelora, cari mai continua si astadi de a sterpi si devasta padurile, taindu'si astufeliu principalulu midiilocu de subsistentia, contribuindu la ruinarea economiei proprie, precumu si la a celei nationale?

Nu este buna acésta cale, ea este gresita, ea duce la sapa de lemn. Acésta se ni-o insemnamu bene. Ea amerintia cu ruina mai cu osebire pe clas'a economiloru de campu. Si apoi esperinti'a chiaru ni arata, cà pe unde se esplotédia padurile mai cu puçina conscientia, acolo si agricultur'a se afla inca intr'o stare càtu de ticalósa. Nu i-a fostu ei inca cu putintia a reusi cá se-si deschide ochii, cá se védia, cumu mai lucra si altii, de prin pregiuru, cari se pricepu mai bene, séu apoi poté inca n'a avutu ocaziune a vedé imbunatatiri in respectulu acesta.

Agricultur'a dar este aceea, care are a se interesá in prim'a linia, de cestiunea pestrarei paduriloru. Ea are se staruiesca, cá nicaira se nu lipsésca cantitatea trebuintiósá a paduriloru inchieiate. Pàna acumu ne-amu multiamitu cu convingerea, cà la noi in partile locuite de romani, se afla in genere inca destule paduri, cà proportiunea intinderei loru, preste totu, se poté numi numai favoratória faciá de cea a campului liberu. Nu voiú se disputu adevèrulu acesta, ci me provocu numai la impregiurarea, cà óre aceste paduri aflase ele pretutindine intr'o proportiune favoratóre, aflase ele óre impartite peste totu terenulu locuitu de romani. Astufeliu, cumu o pretende acésta interesulu productiunei pamentului si trebuinti'a de lemne; o intrebare acésta, a carei respunsu nu poté se sune altmintrelea, decátu numai negativu. Se nu perdemu d'in vedere, cà conservarea paduriloru consiste nu numai intru a pastrá padurile dejá existente, ci si intru a cresce altele, pe unde lipsescu si unde cere trebuinti'a, séu unde nu esistu de ajunsu. Astufeliu se voru crea si aici tóte acele conditiuni, cari se receru pentru o desvoltare imbelsiugata si multiamilóre a vegetatiunei. Instructiva si de mare ponderositate este impartasirea, ce ni-o face dr. Birnbaum despre schimbarile produse prin cultur'a progresiva a plantelorú in desertulu celu mare, in siesulu fàra de apa si fàra de arbori, ce se afla situatu intre Missouri si partile ostice ale muntiloru rîposi (Felsgebirge): „Albi sventate ale rîuriloru, dice elu, se implea pàna mai deunadi numai candu si candu, in decursulu anului, cu apa, nutrindu la marginile loru numai tufe schilave si vestedite. Caletori'a prin acestu desertu plina de gróza si ticalosiia. Óse inalbite de ómeni si animale, ce serviau caravelorú urmatóre spre orientare in calea loru, ni anuntiau seriosu periclele acelei caletorii. Cá prin minune inse se pare acumu deodata, cá candu caracterulu acelu desertu s'ar fi schimbatu cu totul. Albiile secate ale rîuriloru incepu a se implé cu apa, si acésta nu numai dupace se topesce neu'a in munti, séu dupa

o ploia, ci peste totu anulu. Vegetatiunea devine mai rîdîetóre si mai puçinu singulara, éra in basinulu celu mare (laculu celu mai adencu, laculu de sare, care ajunse faimosu prin Mormoni) ap'a, neavendu cursu vediutu, se inaltia d'in anu in anu. Din cõce precumu si dincolo de muntii rîposi umediela pamentului se multiesce vediendu cu ochii, éra prin ea si a atmosferei, altmintrelea atátu de secetõsa. Se presupune, si credu cà nu fàra cuventu, cumu-cà caus'a acestei benefacatóre schimbari, respandirea umiditatii in pamentu si in atmosfera, este de a se cauta numai si numai in cultur'a progressiva, a pamentului, ce se intende totu mereu, de càtra Missouri, in praturile vaste spre apusu, precumu si in sementulu de ierburi, plantare de tufe si arbori. Scrutatorii atenti ni comunica, cumu cà rîuri, cari inainte cu vreo 20 de ani avén numai puçina apa, acumu suntu mai pline, si cà altele, altmentrele diumetate anulu seci, aru fi acuma mereu provediute si adapate cu apa. (Se dice cà laculu de sare s'ar fi inaltiatu cu vreo 7 urme).

Resultate frumõse si imbucuratóre suntu aceste si demne, cá se le imitamu cu tóta diligentia si bagarea de séma; inse noi, seracii de noi, lucramu chiaru d'in contra, de-si cu grõza trebue se vedemu, cà schimbarea cea atátu de necessaria intre dile ploiose si frumõse devine d'in ce in ce mai rara. Séu cà suntemu consumati de caldur'a nadusitóre, séu apoi avendu parapleulu mereu de indemana. Anii d'in urma suntu comentariulu celu mai vorbitoriu in respectulu acesta. Care póte se fia caus'a? Negresitu cà sterpirea padurilor. Ea si nu altu ceva trebue recunoscuta de momentulu essentialu in acésta calamitate. In sudulu Europei mai totulu e estermínatu; in Itali'a si Greci'a nu mai gasesci neci unu locu, care ar meritá se pórtu numele de padure, in Spani'a se predédia si acumu ce a mai fostu remasu pe unele locuri. Pe unde padurea respandea mai de multu umbra si recóre, intempini acumu numai stanci inferbentate. „Sudulu Europei, díce o foia germana, acusi se póte asemená cu tierile d'in resaritu, devenite deserte si fàra consolare. Aceste, cari avén odata paduri atátu de frumõse si campii benecuventate, acumu suntu prefacute de Mongoli, Judei si Semiti in desertu totale. In Algeri'a, unde predarea au ajunsu mai la culme, o caldura de vreo 30° este aprõpe sugrumatória, cá si alta de 35°, inse in regiuni, unde aerulu se improspetédia mereu prin paduri, impedecanduse si pamentulu de a se uscá peste mesura, unde noptile suntu recorõse, si unde norii si venturile se afla in necurmata miscare. Sterpirea padurilor nasce tempuri secetõse indelungate, carora le urmédia apoi rumpere de nuori si grandina. In scurtu sterpirea padurilor au adusu cu sine conturbarea bilantiului meteoricu. Vijeliele fiorõse si tempestatile, ce se descarca acumu in munti, spala si restulu de pamentu bunu, rîurile esu cu repediune d'in albiile loru, devastandu totu ce intempina si nu

li póte resiste. D'in sudulu Europei se respandescu aceste calamitati totu mereu si in susu spre nordu. Despre tóte acestea n'avemu atáta cauza de a ne mirá, pe càtu trebue se ne infioramu, cà-ci ómenii potu fi inca asia de usiurei la mente, éra regimurile inca atátu de órbe si lenesie, de-si scienti'a in acestu respectu a stabilitu adeverulu pe de plinu si sí-au ridicatu dejá vocea seriõsa la mai multe ocazioni. Si óre ce feliu de paduri se devasta mai amaru? Nesmentitu cà cele comunali. Ací fiacare se silesce a taiá pe'ntrecute arbori si copaci d'intre cei mai plini de viétia si de pe unde e mai aprõpe. Cei mai be-trani séu cadinti, ori departi remanu acolo, de se putrediescu, servindu de cuibu insecteloru si vermiloru vetamatori. Tóte relele aceste provinu d'in miserabil'a inspectiune a antistiei comunali, care nu'si cunõsce chiamarea, si apoi, vedi dómne, mai are si ea afara de acésta si câte o ruda, prietinu etc. Cumu se te faci dar de vorba cu acestia, séu cu satulu, déca vrei se nu cadi la alegerea urmatóre. In asemene impregiurari se destepta numai, intr'o buna demanétia, cà de padure suntu scapati. Se caiescu, dar camu tardú. Videant consules.

Vintila.

Colectiune de diplome

d'in diplomatiarulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe románi (valachi).

(Continuare.)

1362. 2. Juny. App. D. Tr. T. III.

Diploma de donatiune, d'in care aflamu, cà romanului (Olachus) Ladislau (Vladu) filiu alu lui Musiatu, d'in comun'a Almasiu in districtulu fortaretiei Deva, dupa rangulu seu comite (Comes, Graf), recomandatu regelui de Dionisiu vaivodu alu Transilvaniei, pentru númerocele lui merite patriotice si pentru fidelitatea sa, i se dà (donatur) cu dreptu de hereditate si pentru celi patru filii ai lui anume Petru, Ioanu, Lascu si Musiatu, comun'a fiscale anume Zlasdu (astadi Zlasti) d'in territoriulu Deveii, cu tóte appertinentiele ei. Acésta donatiune suna pe vecia. Totu acésta diploma mai coprinde conditiunea de cea mai mare importantia care tiene, cá d'in acea di comun'a Zlasdu se fia libera, adeca scutita, immunitata de tóte dările si platile fiacali, pe care le inplinea satele romanesci d'in acelea tienuturi.

Nos Ludovicus Dei gratia Rex Hungariae e. c. t. memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis. Quod fidelem nostrum dilectum Olachum, comitem Ladislaum*) filium Musad de Almas, in Districtu Castris Deva residentem, nobis per magnificum virum Dyonisium fidelem nostrum Vajvodam Transilvanum de servitiis, et multimodis fidelitatum industriosis meritis, quibus adhuc antecessores sui, et consequenter ipse nobis, et sacrae coronae Regiae cum omni fidelitatis studio com-

*) Videtur is fuisse antenatus familiae Zalasdi. Ex Mstis Cornidesianis T. II. p. 165. Edidit Fejér. C. D. T. IX. vol. III. p. 502.

placere studuerint, laudabiliter commendatum, propter hujusmodi servitorum, et fidelitatum merita, regio favorabili donativo prosequi cupientes, sibi, item Petro, Joanni, Laczko, et Musacs filiis suis quandam villam nostram Zlasd vocatam, ad praedictam Deva spectantem, cum omnibus suis utilitatibus, et utilitatum quarumlibet integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis, specialiter cum ejusdem Sylva Thytós vocata, sub veris antiquis, et justis suis metis novae donationis nostrae titulo dedimus, donavimus, et contulimus, imo omni eo jure, quo eadem per nos hactenus possessa fuit, et nunc possidetur, damus, donamus, et conferimus in filios filiorum eorundem, haeredumque per haeredes, salvis tamen juribus alienis. Volumus in praesenti nostro Regio edicto, in aevum duraturo, commitendo, ut praedicta villa Zlasd vocata praefatis Comiti Ladislao Olacho et filiis suis modo praemisso per nos donata, cum suis pertinentiis populisque eandem inhabitantibus a modo et in antea, ab omnibus datis, et solutionibus Collectarum quarumlibet et daciarum omnium nobis, et Regio nostro culmini ad instar villarum Olachalium partium illarum faciendis libera sit de gratia regia speciali prorsus et exempta, ita tamen, ut praefati Comes Ladislaus, et filii sui, eorumque haeredes servitia Regiae Majestati, et regio culmini debita, prout caeteri regnicolae nostri fideles facere, exercere, et impendere debeant et teneantur, cum diligentia et studio fidelitatis absque recusationis labe aequali. Praesentes etiam dum nobis reportatae fuerint, sub nostro sigillo majori faciemus privilegialiter emanari. Datum in Kemnek in Octavis festi Ascensionis Domini anno ejusdem Millesimo trecentesimo sexagesimo secundo.

1363. circa 5. Marty. App. D. Tr. T. III.

Petru vicevaivodulu Transilvaniae demanda, că se ésa commissiune la faci'a locului si se introducea pe comitele Ladislau filiu alu lui Musiatu in dominiulu Zalasdu (Zlasdu) d'in comitatulu Hunedarei, de si cnezii Stroya si Zeicu au contradisu acestei introductiuni. Commissari regesci introductori séu installatori sunt Paulu dela Borcia si Ioanu numitu dela Barania.*)

1363. Datum in villa Haczok feria 6. p. a. Dominicam Oculi. Petri vicevajvodae Transilvani mandatum ad capitulum ecclesiae Transilvaniae ut Ladislaus filius Musath ejusque filii statuatur titulo novae donationis regiae in dominium possessionis Zalasd in Comitatu Hunyad existentis, non obstante contradictione Stroya et Zeyk Keneziorum, qui in jure advocati nullam rationem efficacem praetendere valuerunt; homines regii ad hanc statutionem desi-

*) D'in acestea done documente care urmara aci unulu dupa altulu, se vede, că familiile astadi cu totulu magiarisate, adeca Zalasdi, Zeyk, Barsai, au fostu curatu romanesci. Di altumentrea éca mai urméza si alte documente de coprinsulu a cestora, pline de invetiatura pentru celi ce au ochi de vediatu, urechi de auditu, nimicu folositorie pentru celi domniti de chimera cosmopolitismului, séu póte si orbiti de patim'a vanitateri ori a egoismului, care este insusirea toturoru renegatiloru.

Red.

gnantur Simon filius Pauli de Barcha, et Joannes dictus de Baranya.

Ex Ms. Cornides. T. II. p. 166.

Edidit: Fejér C. D. T. IX. vol. p. 380.

1363. circa 5. Marty. App. D. Tr. T. III.

Actu judecatorescu esitu dela Petru vicevaivodu alu Transilvaniae, d'in care se vede, că dupace cnezii Stroya si Zeicu séu Zaicu, au reclamatu in contra donatiunei facute de regele Ludovicu, comitelui romanescu Ladislau si filiiloru sei, in present'a si prin conclucarea aceluasi vicevaivodu s'a ténutu adunare numerosa, compusa d'in nobilii locutori in comitatulu Hunedorei, d'in toti Cnezii si d'in Betranii romaniloru (Senioribus Olachalibus) ai districtului Hatiegu si d'in alti provinciali, éra apoi acea adunare s'a prefacutu in tribunalu, si dupa ascultarea partiloru a judecatu asia, că Stroya si Zaicu nu avusera neci unu dreptu de a se oppune donatiunei celei facute de rege lui Ladislau Olachulu si filiiloru lui.

Nos Petrus Vicevajvoda Transilvanus memoriae commendanus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum Ladislaus filius Musath praesentatis literis magnifici viri Domini Dionysii Vajvodae Transilvani, et Comitis de Zonok Domini nostri praeceptorii, quandam possessionem Zalasd vocatam in Districtu Castru Dewa existentem, quam per collationem Regiae Majestatis suam, Petri, Joannis, Laczko et Musath filiorum suorum esse haereditariam asserebat, sibi, et filiis suis praenotatis mediante homine nostro, et testimonio capituli statui facere postulassent. Tandem, quia in tenoribus memoratarum literarum Domini nostri Vajvode praeceptoriarum reperiatur, ut in facto ipsius possessionis Zalasd inter ipsum filium Musath, ac Sztroja, et Zeyk Kenezios, visis ambarum partium instrumentis coram nobis exhibendis, judicium, et justitiam facere deberemus, cumque nos receptis hujusmodi literis ejusdem Domini nostri Vajvodae praeceptorii, sextam feriam jejunio ineunte primam proxime praeteritam ambabus partibus, cum eorum instrumentis universis in facto ipsius possessionis Zalasd coram nobis, et Regni nobilibus de Comitatu Hunyad,*) ac Universis Keneziiis, et Senioribus Olachalibus Districtus Hatzak comparandi assignassemus. Denique ipso termino adveniente, nobisque una cum eisdem nobilibus, et Judicibus nobilium praedicti Comitatus Hunyadiensis, Universisque Keneziiis, et Senioribus Olachalibus ipsius Districtus Hatzak, ac aliis provincialibus in facto praetactae possessionis pro tribunali sedentibus, ac praedicto Ladislao filio Musath literas Regiae Majestatis, in quibus comperiebatur, quod ipsa regia benignitas consideratis fidelitatibus, et servitorum meritis ejusdem Ladislai filii Musath super quibus ipse Dominus Rex per laudabilem recommendationem praelibati Domini Dionysii Vajvodae Domini nostri certissime existisset

*) Videtur ex his Comitatum Hunyadiensem 1363 ex duobus Districtibus constitisse. ut pote ex Districtu Olachali Castru Dewa, et e Districtu Olachali Hatzeg.

Comitatus Hunyad an. 1807. solicitante supremo Comite ejate C. Ladislao Bethlen, divisus fuerat in tres Circulos.

informatus, quam possessionem Zalasd cum omnibus suis utilitatibus, et utilitatum integritatibus quibuslibet novae donationis titulo eidem Ladislao, et filiis suis antedictis perpetuo contulisset, exhibente; praenotati Sztroja et Zayk Kenezii objecerunt in hunc modum: quod ipsa possessio Zalasd more aliorum Keneziorum, novae extirpationis densitatis silvarum capite jure Keneziatu ipsis et fratribus ipsorum pertineret, et sic ipse Ladislaus a Regia Majestate ipsorum, jus Keneziale sibi et dictis filiis suis conferri postulasset. Nulla tamen efficacissima instrumenta ad nostram trinariam requisitionem ipsis super hoc exhibere valentibus, nec in futurum se exhibere posse allegantibus, quas quidem objectiones praedictorum Sztroja, et Zayk Keneziorum cum nos cum dictis nobilibus, ut praemittitur, nobiscum pro tribunali considentibus, penitus irrationales, ac inanes juridice fore decrevissemus, honorabili Capitulo ecclesiae Transilvanicae amicis nostris literatorie scribissimus*), ut eorum mitterent hominem pro testimonio fidedignum, quo praesente Simon filius Pauli filii Barcha, vel Johannes dictus de Baranya, aut Jacobus filius Michaelis de Sancto Rege**), aliis absentibus homo noster accederet memoratam possessionem Zalasd vocatam, vicinis, et commetaneis ejusdem legitime convocatis, juxta continentiam praemissarum literarum Regalium, median- tibus quibus Dominus Rex per laudabilem recommendationem Domini Dionisii Vayvodae Transilvani, et Comitum de Zonuk Domini nostri pro fidelibus servi- tiis suis novae donationis titulo contulit, cum om- nibus suis utilitatibus, ac quarumlibet utilitatum inte- gritatibus, ac ad eadem pertinentibus statuatur perpetuo possidendam, contradictione Stroja et Zayk Kenezio- rum non obstante, qui coram nobis in jure advocati nullam rationem efficacem praetendere valuerunt; si qui vero alii contradictionis velamine dictae statu- tionis obviarent, in nostram citati praesentiam ad ter- minum competentem, rationem contradictionis ipsorum redderent. Et post haec seriem ipsius possessionariae statutionis, et si citati fuerint, diem et locum ipsius citationis cum nominibus citatorum, et termino assi- gnato, in ipsorum literis nobis amabiliter rescribant. Datum in Villa Hathzak, feria sexta proxima ante Dominicam Oculi. Anno Domini 1363.

(Va urma.)

Bibliografia.

D'in Bibliotec'a filosofiei contemporane a esitu de sub presa:

INFLUENTIA LUMINEI ASUPRA VIETIEI de Stef. C. Michailescu, profesore. Depositu unicu

*) Literas memoratas, seu mandatum statutorium hic loci memoratum edidit Fejér C. D. T. IX. vol. III. p. 380. Cfr. superius ad hunc an. et diem.

**) i. e. de Szent-Király. Ex Literalibus familiae Zalasdi.

la tipografi'a editória Petrescu C. et Costescu, calea Mogosióei Nr. 7, Bucuresci (langa librari'a Socecu).

Pentru provincií cererile se voru adresá francate la acésta tipografi'a, insocite de costulu à 4 lei n. ecsemplariulu. Trimitere fára intardiere. Pentru mai multe ecsemplarie rabatu de 20%. Onor. redactiuni cari voru binevoi se ne prenumere mai multe cereri, voru avea acelasi rabatu.

D'in DICTIONARIULU si GLOSSARIULU so- cietatei academice romane se potu trage esemplarie si prin redactiunea acestei folie „Transilvani'a.“

Pana acumu au esitu trei fascioare, si tiparirea se continua mereu. Pretiulu intregu 40 lei noi séu 20 fr. v. a., d'in care 1/2 se numera inainte.

Totu la acésta red. se afla depuse si Annualile societatei academice tom. I. II. III. in pretiulu totale de 8 lei noi séu 4 fr. v. a.

D'in „Transilvani'a“ pe anii 1868, 1869, 1870 se vende fiacare tomu câte 3 fr. v. a.; se afla depuse si la acésta redactiune.

COLONISTII GERMANI si ROMANIA, de D. P. Martianu. Aduo'a editiune, cu mai multe anesse si o introducere despre Economí'a nationala. Bu- curesci, 1871. 8°. 67 pag. (Fára pretiu.)

Acésta carticica in anii d'in urma era fórté cau- tata, de aceea unu grúerosu si ferbente romanu, dn. A. L—cu, facú a se retiparí.

GEOGRAFIA FISICA SI POLITICA A RO- MANIEI, de Dim. Frundiescu, referente statisticu in ministeriulu de interne. Edit. II. 107 pag. Pretiu 90 bani (45 cr.).

GRAMATECA TEORETICA SI PRACTICA MAGIARA-ROMANÉSCA, adeca dupa care se in- vetie magiarulu limb'a romanéscá, de Andreiu Cosma d'in Zalau. Pretiu 1 fr. v. a.

Se afla de vendiare la tóte librariile si la sub- semnatulu:

MONUMENTULU dela CALUGARENII. Drama intr'unu actu de V. Maniu. Bucuresci 1871. 27 pag.

RONDUIAL'A CUNUNIEI, MUSIC'A. Prelu- crata si arangiata pentru piano de Gavriilu Musi- cescu, prof. de musica vocale la seminariulu de Is- mailu. Opulu IV. Tiparitu cu cheltuél'a prea-san- titului episcopu alu Dunarei de diosu Melchisedecu si a dn. Ioanu Weiss, tipografu. Pretiulu 5 lei nuoi. Doritorii ce voru luá mai multe, au unu rabatu.

MANA DE MORTU, urmare la Conte de Monte-Christo de A. Dumas. Cu diece ilustra- tiuni. Traductiune de B. V. Vermont. Patru volume à 2 sfanti.

Tipografu si editoriu Ioanu Weiss, Bucuresci, Strad'a Clementiei Nr. 15.

C O N S P E C T U

despre starea casei asoc. trans. rom. in 20. Iuliu 1871 spre compunerea preliminarului de bugetu pe anulu venitoriu 187 $\frac{1}{2}$.*)

a n u m e		Capitalu		Usurele anuale ale capitaleloru		din acestu venitu face $\frac{4}{5}$	
		fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.
Dupa indreptariulu prescrisu de adunarea generala din Clusiu an. 1867		fr.	cr.	cupr. ad p. 4			
Ad punctu 1	Dela membrii fundatori au intratu atatu la adunarea gen. a X. din Naseudu, catu si de atunci intoce in osebite obligatiuni de statu	7080	—				
Ad punctu 2	Tacse anuale dela membrii fundatori si ordinari au intratu la adunarea gen. a X. in bani gata	1085	—				
	si de atunci intoce pana astadi	1059	—	2144	—	—	—
Ad punctu 3	Oferte, colecte, ajutoria si legate			556	90	—	—
Ad punctu 4	Venitulu curatu alu capitaleloru (obligatiuniloru) dupa detragerea osebitelor procente pentru statu:						
	a) obligatiuni urbariale transilvane			35385	—	1645	40
	b) „ „ banatiane			840	—	39	6
	c) „ „ bucovinene			1050	—	47	25
	d) „ convertate cu % in argintu, socotitu cu 18% agio			4200	—	208	15
	e) „ „ cu % in B. V.			500	—	21	—
	f) „ de loteria			300	—	12	—
	g) actii si prioritati de drumulu feratu trans. cu % in argintu si socotitu cu 18% agio			5400	—	318	60
	h) actii de ale bancei gen. „Transilvania“			840	—	50	40
	i) suma elocata in cassa de pastrare in Sibiu			2738	—	136	90
Ad punctu 5	Pentru vinderea esemplarielor din foi'a asociatiunei			6	—	—	—
	Pentru diplome au intratu			122	—	—	—
	Afara de acéstea puncte						
	Prenumeratiune la foi'a asociatiunei din 1. Ian 1871 pana astadi			503	25	—	—
	Sum'a disponibila pro 187$\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—
						4774	98

Sibiu, 20. Iuliu 1871.

Constantinu Stezariu,
capitanu in pens. si cassariu alu asoc.

Vasile Ardeleanu,
controloriu alu asociatiunei.

*) Acestu conspectu dá basea pentru bugetulu anuale alu Asociatiunei; de aceea 'lu si recomandamú attentiunei membriloru, precumu recomandamú totu ce se va mai publicá in acésta materia. Not'a Red. Tr.

CONSEMNAREA

membriloru ordinari si ajutatori ai asoc. trans., cari s'au subscrisu cu ocaseunea adunarei generale a XI. tienuta in Fagarasiu in 7 si 8. Aug. 1871 si au solvitu urmatóriele sume.

(Fine.)

DD) Dela comunele d'in tractulu Branului (Nr. 30) si dela alti privati tacse de m. ord. si ajutatori si anume: dela Nicolau Chiornitia in Zernesci pe 18 $\frac{69}{70}$, 187 $\frac{0}{1}$, 187 $\frac{1}{2}$ 15 fr. Dela comunele Zernesci, Tohanulu nou, Tohanulu vechiu, Poian'a-Marului, Vladeni, Tientiariu si Branu, dela facare câte 5 fr. cu totulu 35 fr. Domnii Georgiu Ghimbasiuanu, profes. in Barladu 5 fr. si 1 fr. pentru diploma. Georgiu Giuvelca, advocatu in Bucuresci 5 fr. si 1 fr. pentru dipl. Aldimiru Badiu, notariu in Zernesci 5 fr. Ioane Ratiu, pretore in Zernesci 5 fr. si 1 fr. pentru dipl. Ilariu Plotogea, notariu in Branu 5 fr. Ioane Gârbacea, primariu in Branu 5 fr. Georgiu Voinescu, v. notariu in Branu 5 fr. Moise Mosoiu, arendat. in Tohanulu nou 5 fr. si 1 fr. pentru dipl. Ioane Puscariu, notariu in Poian'a Marului

5 fr. Ioane Manecutia, jude' in Poian'a Marului 5 fr. Ioane Popescu, parochu in Tientiariu pe 186 $\frac{5}{6}$ 5 fr. Iacobu Zorca, notariu in Vladeni 5 fr. Nicolau Grozea, propriet. in Tohanulu vechiu 5 fr. Nicolau Popu, cancelistu in Tohanulu vechiu 5 fr. Nicolau Cinteá, medicu in Zernesci 5 fr. Cá m. ajutat. Ioane Gogonea, vice-pretore in Zernesci 2 fr. Const. Tisca, parochu in Moeciulu sup. 2 fr. Moise Scorneic'a, Forstwart in Tientiariu 2 fr. Georgiu Dragosiu, parochu in Vladeni 2 fr. Iacobu Balcasiu, parochu in Vladeni 2 fr. Ioanu Tajia, jude in Zernesci 1 fr. Amosu Monea, propriet. in Tohanulu vechiu 1 fr. Nic. Folea, docente in Tohanulu vechiu 1 fr. Ioanu Podariu, docente in Vladeni 1 fr. Iacobu Staniloie, docente in Vladeni 1 fr. Georgie Staniloie, juratu in Vladeni 1 fr. Tom'a Micu, juratu in Vladeni 1 fr. Zacheu Petricanu, juratu in Vladeni 1 fr. Ioane Campeanu, juratu in Vladeni 1 fr. Michaiu Steblea, juratu in Vladeni 1 fr. Contributiuni merunte adunate prin Iacobu Zorca, notariu in Vladeni cu totulu 5 fr. Contributiuni merunte adun. prin pretoriulu Ioane Ratiu in Zernesci cu totulu 11 fr. Nic. Guguianu, colectoriu de dare in Zernesci 1 fr. Nicolau Penciu, asesoriu in Zernesci cá m. ord. 5 fr. Sum'a 167 fr. si 4 fr. pentru diplome (171 fr.).

EE) Contribuiri dela comunele ambele Cartisiora si Porumbaculu super. (Nr. 31) si anume:

a) Dela comun'a Oprea Cartisior'a cá m. ord. 5 fr. Totu d'in comun'a aceea dela domnii m. ajutat. Nicolau Budacu, not. com. 1 fr. Comanu Budacu, economu 1 fr. Nic. Budacu, jude com. 1 fr. Ioanu Getia, economu 2 fr. Ioanu Budacu, economu 1 fr. Georgiu Budacu, economu 1 fr. Mateiu Grovu, docente 1 fr. Ioane Halmagy, economu 1 fr. Ioane Silea, economu 1 fr. Nica Canduletiu, economu 1 fr. Nica Voda, econ. 1 fr. Iuonu Grovu, econ. 1 fr. Iuonu Bucurenciu, econ. 1 fr. Nic. Bucurenciu, econ. 1 fr. Dum Olteanu, econ. 1 fr. Ioanu Voda, econ. 1 fr. Aronu Canduletiu 1 fr. Sum'a 23 fr.

b) Dela comun'a Streza-Cartisior'a cá m. ord. 5 fr. Totu d'in comun'a aceea dela domnii m. ajut. Georgiu Banciu, preotu 1 fr. Ioanu Stoica, docente 1 fr. Mateiu Stoica, jude com. 1 fr. Nic. Tarcia sen., econ. 1 fr. Nic. Tarcia jun., econ. 1 fr. Mat. Dragomiru, econ. 1 fr. Mat. Capatiena, econ. 1 fr. Mat. Siolomonu, econ. 1 fr. Georgie Bucurenciu, econ. 1 fr. Georgie Monea, econ. 1 fr. Nic. Banciu, econ. 1 fr. Nic. Capatiena, econ. 1 fr. Sum'a 17 fr.

c) Dela comun'a Arpasiulu super. cá m. ord. 5 fr. Totu d'in comuna aceea dela domnii m. ajutat. Ioane Pop'a, preotu 1 fr. Ioane Barbu, jude com. 1 fr. Axente Dates, economu 1 fr. Ioanu Nanu, econ. 1 fr. Nic. Smidt, econ. 1 fr. Sum'a 10 fr.

FF) Dela comun'a Herseni (Nr. 32) cá m. ord. cu indatorirea de a plati pre fiacare anu 10 fr., cu totul 100 fr. si 1 fr. pentru diploma.

GG) Dela Nic. Cipu sum'a obligat. de statu 100 fr.

HH) Dela Ioane Romanu. advocatu in Fagarasiu, cu o obligat. de statu 100 fr.

Prin urmare cu ocaziunea adunarei gen. tienuta la Fagarasiu in 7—8. Aug. a. c. s'au oferitu pre langa dechiaratiunii formali sum'a de 1820 fr.; s'au incassatu in bani gata cá tace de m. fundatori, ord., ajut. si colecta in sum'a de 1251 fr. 10 cr. v. a. si 14 fr. pentru diplome.

Cu ocaziunea adun. gen. dela Fagarasiu au mai incursu de adreptulu la dn. cassariu alu asoc. si anume: a) dela dn. notariu in Saadu, Constant. Popoviciu tacs'a de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr.; b) dn. adv. in Sibiu, dr. Ioane Borcea pe 186⁸/₉, 186⁹/₇₀ si 187⁰/₁ 15 fr.; c) dn. prof. in Ploiesci, Nic. Crapellianu tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ 5 fr.; d) dn. adv. in Ploiesci, Radu C. Paterlagianu tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ 5 fr.; e) dn. prof. in Blasiu, Georgiu Bucsia tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ si diploma 6 fr.; f) dn. prof. in Blasiu, Nic. Popescu tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ si diploma 6 fr.; g) dn. parochu in Zernesci, Ioane Comsia tacs'a pe 186⁷/₈ 5 fr.; h) dn. proprietariu in Mediasiu, Teodoru Moldovanu Bucsia pe 187⁰/₁ 5 fr.; i) dn. profes. in Brasiovu, Ioane C. Tacitu tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ si diploma 6 fr.; k) dn. negociatoriu in Fagarasiu, Heinrich Schul cá m. ord. nou pe 187⁰/₁ 30 fr.; l) dn. pretoriu in Fagarasiu, Bucuru Negrilla tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ si diploma 6 fr.; m) dn. propriet. in Fagarasiu, Nic. Tom'a tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ si diploma 6 fr.; n) dn. cancelistu in D.-San-Martinu, Georgiu Macaveiu pentru diploma 1 fr.; o) dn. advocatu in Brasiovu, Nic. Stravoiu tacs'a de m. ord. pe 186⁹/₇₀ si diploma 6 fr.; p) dn. advocatu in Sibiu, Ioane Pred'a tacs'a de m. ord. nou pe 187⁰/₁ 5 fr.; q) dn. asesoriu la tabl'a regia in Muresiu-Osiorheiu, Petru Pipoisu tacs'a pe 186⁹/₇₀ si 187⁰/₁ 10 fr.; r) dn. asesoriu la tabl'a regia in Muresiu-Osiorheiu, Serivanu Popoviciu tacs'a pe 186⁸/₉ 5 fr. Sum'a 127 fr.

Sibiu 31. Augustu 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Prin dn. Vincentiu Mangr'a, teologu in Aradu, s'au trimesu cá colecta in favorea fondului de academia, dela alumonii seminariului aradanu, sum'a de

22 fr. 20 cr., si anume dela urmatorii zelosi teneri teologi d'in Aradu:

Georgiu Popoviciu 50 cr. Petru Grozda 30 cr. Augustinu Mihulinu 1 fr. Virgiliu Gruescu 30 cr. Ioanu Lucutia 1 fr. Teodoru Vaida 1 fr. Greg. M. Marienescu 1 fr. Ioanu Popoviciu 2 fr. Nic. Harduti 1 fr. Tom'a Dancea 30 cr. Corneliu Porumbu 1 fr. Georgiu Leucutia 2 fr. Alecs. Craciunescu 1 fr. Eremia Sirca 1 fr. Nic. Popescu 50 cr. Constantinu Aiudanu 1 fr. Teodoru Teaha 50 fr. Ioanu Farcasiu 1 fr. Michaiu Drimbe 50 cr. Georgiu Morariu 50 cr. Stefanu Martinoviciu 50 cr. Marcu Barbu 2 fr. Nic. Prodanu 30 cr. Ioanu Istinu 1 fr. Vincentiu Mangra 1 fr. Sum'a 22 fr. 20 cr.

Sibiu 31. Augustu 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

CONSEMNARE

despre contribuirile, care au incursu la fondulu asoc. trans. dela mai multi locuitori d'in comun'a Scoreiu.

Stanu Pampu 10 cr. Georgie Pampu 10 cr. Ioanu Murarescu 10 cr. Nicolau N. Streza 10 cr. Achimu Tamasiu Halmagy 10 cr. Susan'a Nic. Pampu 10 cr. Georgie Rucarianu 10 cr. Paraschiv'a Georgie Streza 10 cr. Georgie Ilie Halmagy 10 cr. Nic. Stanciu Halmagy 10 cr. Georgie Stanciu Halmagy 10 cr. Ioanu Davidu 20 cr. Georgie Ionascu Ciungu 10 cr. Sam. Martinu 10 cr. Ioanu Marcu Pop'a 10 cr. Ioanu Stoic'a 10 cr. Nic. Ilie Murarescu 10 cr. Ilie Munteanu 10 cr. An'a Andreiu Marcu 10 cr. Ioanu Calinu Halmagy 10 cr. Tamasiu Halmagy 10 cr. Andreiu And. Pampu 10 cr. Zevedeu Pampu 10 cr. Ioanu I. Pampu 10 cr. Georgie Calinu Halmagy 10 cr. Zevedeu Vulcu 20 cr. Calinu Sam. Halmagy 10 cr. Ioane Ciungu 1 fr. Nic. Ios. Ciungu 6 cr. Nic. Vas. Vulcu 10 cr. Ioanu Streza Vulcu 10 cr. Mart'a Marcu 10 cr. Nic'a Marcu 10 cr. Georgie I. Chiravola 10 cr. Ioanu I. Chiravola 10 cr. Ioanascu Nic. Ciungu 10 cr. Nic. Halmagy 10 cr. Ioanu N. Sim. Strezia 20 cr. Ioanu N. Marcu 1 fr. Dum. Nic. Marcu 20 cr. Dion. Nic. Marcu 20 cr. Ioane Popu Davidu 50 cr. Ioanu Siandru Hampu 10 cr. Siandru Halmagy 10 cr. Nicolae Marcu 1 fr. Ioanu Marcu 10 cr. Ilie Vulcu 10 cr. Georgie Gavriila 10 cr. Marcu Gavriila 14 cr. Davidu Bardasiu 40 cr. N. Bardasiu 10 cr. Vas. Dem. Marcu 10 cr. Nic. Mich. Marcu 10 cr. Nicolae Siandru Hampu 10 cr. Loginu Hampu 10 cr. Georgie G. Bardasiu 10 cr. Siandru Nic. Pampu 10 cr. Nic. Chirila Murarescu 10 cr. Nic. Serafinu Strezia 10 cr. Mari'a Neft. Halmagy 10 cr. Vas. Hampu 10 cr. Ioanu Marcu 1 fr. Georgie Popu Davidu 40 cr. Const. Coruly Ospatariu 50 cr. Ionascu I. Ciungu 10 cr. Sum'a 12 fr.

Sibiu 26. Sept. 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans., si anume: prin directiunea despart. cerc. alu Clusiuului s'au mai trimesu la asoc.:

I. Tace de membrii ord. noui si vechi.

Dela dn. asesoriu la judec. urb. in Clusiu, Vasilie Rant'a tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. jude com. in Marisielu, Teod. Stanu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. propriet. in Marisielu, Vas. Hatescu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. cancelistu jud. in Uiedinu, Greg. Tomescu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. notariu com. in Secuieu, Dan. Galu tacs'a rest. de m. ord. (s'a facutu membru fundatoriu) 10 fr.; dn. preotu gr. cat. in Hodisiu Petru Olariu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Sferasiu, Petru Petranu tacs'a de m. ord. nou pre

187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. asesoriu jud., Leontinu Popu tacs'a rest. de m. ord. nou pre 186⁷/₈ si 186⁸/₉ 10 fr.; dn. parochu gr. cat. in Secuieu, Nic. Suru tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Bolog'a, Ioane Petrisioru tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Fildulu de susu, Teod. Bolog'sescu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru dipl. 6 fr.; dn. preotu in Visiagu, Iosifu Savu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. control. San. Popu tacs'a rest. pre 186⁹/₇₀ 5 fr.; dn. preotu gr. or. in Buteni, Ioanu Todoruti tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru dipl. 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Margau, Alecs. Fodoru tacs'a restante pre 186⁹/₇₀ 5 fr.; dn. preotu gr. cat. in Ciul'a, Mich. Unguru tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. cat. in Miresiu, Alecs. Marincasiu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. notariu com. in Fildulu de midiulocu, Ioane Martinu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. protop. in Almasiu, Bas. Poruti tacs'a rest. pre 186⁸/₉ 5 fr.; dn. secret. minist. Lad. Vajd'a tacs'a de m. ord. pre 186⁸/₉ 5 fr.; dn. preotu in Ciucea, Aronu Rezei tacs'a de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.; dn. v. jude proc. in Fildulu de diosu, Nic. Rosc'a tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.; dn. preotu gr. or. in Siebesielu-mare, Ilie Lungu tacs'a rest. de m. ord. pre 186⁷/₈ 5 fr.; dn. subinspectoriu scol. Teoflu Hosszu tacs'a de m. ord. nou pre 187⁰/₁ si pentru diploma 6 fr.

II. Tace de membrii ajutatori ai despart. resp.

Dela dn. Mich. Purisiu, curatoriu in Fildulu de midiulocu pre 2 ani 2 fr.; dn. docente in Secuieu, Ios. Deacu 1 fr.; dn. docente in Fildulu de diosu, Ioane Ciupe 1 fr.; dn. cantoriulu d'in Tranisiu, Ioane Popu 1 fr.; dn. judele com. in Secuieu, P. Mereu 1 fr.; dn. economu in Morlac'a, Georgiu Lucaciu 1 fr.; dn. curatoriu in Morlac'a, Iliu Hanga 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Teodoru Manu pre 5 ani 5 fr.; dn. not. in Morlac'a, Sim. Popu pre 3 ani 3 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Cosm'a Tulbure 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Ioachim Lucaciu 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Pavelu Hanga 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Const. Andra 1 fr.; dn. econ. in Secuieu, Teodoru Mutuzo 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Ioane Tulbure 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Ioanu Hanga 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Teod. Madasiu 1 fr.; dn. economu in Morlac'a, Ioanu Hanga Michaiu 1 fr.; dn. jude comun. in Fildulu de midiulocu, Toma Antalu 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Georgie Andrea 1 fr.; dn. econ. in Morlac'a, Teod. Tulbure 1 fr.; dn. jude comun. in Bolog'a, Ioanu Potra 1 fr.; dn. curatoriu in Sferasiu, Teodoru Bujoru 1 fr.; dn. economu in Fildulu super., Teodoru Bara 1 fr.; dn. docente in Fildulu super., Ioanu Demle 1 fr.; dn. economu in Tranisiu, Petru Abrudanu 1 fr.; dn. economu in Poieni, Vasilica Gordanu 1 fr.; dn. docente in Poieni, Ioanu Saveu 1 fr.; dn. cantoriu in Fildulu de midiulocu, Ioanu Popu 1 fr.; dn. economu in Fildulu de midiulocu, Georgie Rosc'a 1 fr.; domnisiór'a Carolin'a Popu in Morlac'a 1 fr.; dn. ospatariu in Clusiu, Lazaru Dragosiu 1 fr.; dn. Teodoru Petrisioru d'in Ciucea 1 fr.; dn. Petru Mocanu d'in Ciucea 1 fr.; dn. Simeonu Brudascu d'in Ciucea 1 fr.; dn. Andreiu Stirbu d'in Egeniste 1 fr.; Nicolae Bumbu d'in Egeniste 1 fr.; dn. Georgie Solomonu d'in Egeniste 1 fr.; dn. Vasilie Matisiu d'in Egeniste 1 fr.

III. Prin dn. parochu in Fenesiulu sas., Nic. Popu s'au administratu la directiunea desp. d'in Clusiu a) cá tace de m. ajutatori: Dela Petru Selagianu 1 fr.; Ilie Olteanu 1 fr.; Nicolau Rusu 1 fr.; Zacharia Sigiarteu 1 fr. b) Cá colecte dela mai multi cu diferite ocazioni 3 fr. 22 cr. Sum'a tóta 7 fr. 22 cr.

IV. Prin dn. protop. Gavriela Popu s'au administratu cá colecte: a) dela comunele Nadasielu 1 fr. 20 cr.; Garboulung. 70 cr.; Thürea 30 cr.; Totelecu 1 fr.; Aghiresiu 3 fr.; Top'a St. Craiu 2 fr. La olalta 8 fr. 20 cr.

V. A incursu la cass'a asociatiunei: dela dn. prof. gimn. in Blasiu, Benjaminu Popu tacs'a de m. ord. nou pre 187¹/₂ si pentru diploma 6 fr.; dn. parochu in Brasiovu, Bart. Baulescu tacs'a de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.

Sibiu in 26. Sept. 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Albin'a, institutu de creditu si de economii.

Sibiu, 7. Sept. 1871.

Multu stimate Domnule!

Indemnati de trebuintiele strigátorie ale poporului nostru dupa institutiuni, cari se-i imbunatátiesca starea sa materiala; atrasi de esemplele numeróse ale altoru tieri si popóra intru infiintierea de reuniuni in toti ramii de ocupatiune omenésca si impinsi de patriotic'a detorintia, d'a contribui si noi grauntele nostru de nesipu la cladirea marelui edificiu alu prosperitatii poporului si patriei nóstre: ne-amu asociatu intr'unu comitetu pentru fondarea unui „Institutu de creditu si de economii“ sub numele Albina, cu resiedint'a in Sibiu si cu cerculu activitatii pentru Transilvani'a si Ungari'a.

Scopulu principale alu institutului acestuia este, a dá, in cetati si la sate, negulatoriloru, meseriasiloru, plugariloru si toturoru classelor dupa potintia imprumute de bani estine si sub modalitati usióre; de alta parte de a primí spre fructificare sumele ce vreau ómenii a le asiedia, cá se crésca cu interese.

Institutulu „Albina“ este asia dara o cassa de imprumutare si de pastrare.

Multu stimatu Domni'a ta vei fi petrunsu cá si noi, de marele folosu, ce are s'aduca acestu institutu poporului nostru; vei fi intielesu asemene, cá statutele nóstre s'au aprobatu d'in partea regimului, si cá tocma ne aflamu la stadiulu subscrierii de actiuni; vei cunosce, cá impregiurarile, sub cari se nasce acésta intreprindere, promitu actionariloru folóse inmultite.

D'aceea, dorindu a te numerá intre actionarii nostri, ne permitemu a te invitá prin acést'a cu tóta onórea, cá se participi la fondulu nostru de actiuni. Er spre orientarea m. st. Domniei tale ne luamu voia a-ti comunica urmatóriele dispoziitiuni d'in statute, referítorie la actiuni:

„Capitalulu societatii consta d'in 300,000 fior. v. a. impartitu in 3000 actiuni de câte 100 fior.

„Capitalulu acest'a se va poté inmultí de adunarea generala, cu aprobarea gubernului, prin alta seria de actiuni pana la jumetate de milionu fiorini.

„In casulu unei emisiuni nóue, actionarii de mai inainte au antaietatea dreptului, d'a primí in mesur'a actiuniloru ce posedu, actiunile seriei a dóu'a in pretiulu loru nominale.“

Er conditiunile de subscriere sunt:

1. La subscriere se respundu 10%, adeca dela fia-care actiune 10 fiorini. Alte 20% se voru numerá la provocarea acestui comitetu si anume in 30 zile dela diu'a provocarei.

2. După răspunderea a 30% se voru dá pe numele respectivilor certificate de acțiuni providute cu coponi de interese și de castigu.

3. Pentru acoperirea șpeselelor dela începutu se mai răspunde câte 1 fior. de acțiune, care se va încassá cu rat'a II.

4. Subscrierea este deschisá până la 10. Octombrie a. c., cu care di se va încheiá.

5. La casu, candu în terminulu pusu rezultatulu subscrierilor va trece preste 3000 acțiuni, se va face o reduțiune proporționalá între toti subscrienții.

Pentru primirea de subscrieri la acțiuni și de bani, acestu comitetu si-are reprezentanții sei prin tóte ținuturile și anume la d-vóștra pe dn. comerciantu Ioane Padure d'în Brasiovu, carele ti-póte servi cu statutele și programele institutulu, cumu și cu tipariturile de lipsa și este gata a ti-dá ori-ce desluciri în afacerea institutulu nostru. Asemene ti-sta la dispusetiune pentru tóte aceste și comitetulu subînsemnatu.

A dou'a jumetate a acestei cóle contine o dechiaratiune de subscriere. Voindu a ne implini dorinti'a și a intrá în sîrulu acționarilor nostri, binevoiesce a implia rubricile corespundetióri d'intr'ensa, a o subscrie, a o taiá de catra acésta epistola și cu alaturarea baniloru pentru rat'a I. de 10%, adeca câte 10 fiorini de fiacare acțiune, a o trimete prin posta: séu de adreptulu la acestu comitetu în Sibiiu (strad'a macelariloru Nr. 110), séu dlui reprezentante alu nostru d'în ținutul d-vóștre numitu mai susu. Ori la care d'în aceste dóue locuri vei avé voia a trimete dechiaratiunea subscrisa cu banii, vei primi îndata cu întórcerea postei cuitanti'a prescisa; ér până atunci ti-servesce de documentu recepisulu postale.

Suntemu deplinu incredintiati, că m. st. d-ta nu te vei retrage dela atare întreprindere patriotica, unde pre langa aceea nu vine a se sacrificá nemica, ci dela care poti sperá cu totu dreptulu unu folosu bunu.

Primesce, te rugamu, asigurarea distinctei nóstre consideratiuni.

Comitetulu pentru fondarea institutulu de creditu și de economii „Albin'a.”

Davidu Bar. Ursu mp. Iacobu Bolog'a mp.

Școle agronomice în Transilvania și anume școl'a agronomica în Brasiovu.

Locuitori marelui principatu alu Transilvaniei până în anii mai d'incóce nu sciá nimicu de asia numitele școle agronomice, care în alte țeri ale Europei luminate au aratatu de multu cele mai stralucite rezultate. Sunt aprópe douăzeci de ani, de candu unele voci strigatorie îndesiertu se înalțiá d'în tempu în tempu pe calea publicității în favórea școleloru agronomice. Lasamu inse că pe acelea nu le audiá, séu nu voiá se le audia nimeni, dara apoi ele și era prea vage, prea puțin de terminate, în câtu ti se pareá că chiaru indemnatori și la școle agronomice nu prea sciú ce voliescu. Numai d'în tre sasi se înalțiá uneori câte una opiniune mai precisa.

Inse și poporul loru era fórté puțin preparatu pentru reforme în agricultura. La sasi încă se adeverea vechi'a dicátóre, că se ceru câte patruzeci de ani, pentru că se strabata vre-una idea de reforma în masele poporului țieranu agricultoriu, cumu și nemtiesculu proverbiiu: „Der Bauer rührt den Fuss, nur wenn er muss.”

În fine de trei ani încóce acésta cestiune de mare interesu a școleloru de agricultura în partile locuite pe romani și unguri o luá în mana guvernulu ungurescu și fundá langa Clusiu la Clusiu-Monasturu una școl'a de agricultura pe territoriulu mosiei fiscale. Nu are nimeni dreptulu de a cere dela acea școl'a nu sciú ce rezultate practice după unu cursu abia de două ani, avemu inse dreptulu a întreba, că óre ce feliu de progressu voru face acolo tenerii romani, carii nu cunoscú limb'a románesca. Credemu că acésta întrebare este cu atátu mai virtosu la locul ei, cu câtu s'a observutu de ess., că d'în tre junii romani doritori a se ocupa cu agronomi'a, unii se vedu necesitati a trece la școl'a agronomica d'în Bucuresci, în care pe la finea an. scol. 187% se veduira vreo 14 insi d'în Transilvani'a și Biharea.

Pentru ținuturile locuite de romani și sasi cestiunea școleloru agronomice fu luata în mana de către Universitatea, adeca Corpulu reprezentativu alu locuitoriloru d'în asia numitulu „pamentu séu teritoriu regescu.” A costatu inse și mai costa fórté mari greutati, până se ajunga la întielegere definitivá. Vorb'a era de una școl'a agronomica superioare centrale și de altele mai mici, destinate a prepará pe junisiorii țierani (satani) pentru agricultur'a cumu am dice, mica. Într'aceea se infientiá mai antaiu la Bistritia una școl'a mica de agricultura, éra în anul acesta se deschise abia și a două la Brasiovu, inse numai pentru 14 comune, în a caror frunte stá Brasiovulu, éra alaturea cu acestu municipiu stau comunele Bodu, Christianu, Codlea, Feldeor'a séu Cetatea-de pamentu, Helchiiu, Hermanu, Nucetu, Presmeru, Rosnou, Salcetu (Weidenbach), St. Petru, Valea-rosiia (Rothbach), Vulcanu. Celelalte comune romanesci și romano-unguresci n'au voitu se concurga la sustienerea acestei școle.

Statutele școlei de agricultura dela Brasiovu se publicara dilele acestea nemtiesce în una carticica de 47 pag. Acelea se coprindu în 27 art. Pentru essercitiulu practic alu eleviloru s'a luat în arenda una villa (maieria, stupina) frumósa pe teritoriulu Brasiovului. D'în fondulu nationale i se dá subventiune annuale de câte 2000 fr. v. a., éra restulu șpeseleloru circa alte 2000 fr. ilu acoperu cele 14 comune prin repartitiune ce se face după una chiaie anumita. Mai tardiu se va adaoge și venitul ce va resulta d'în cultivarea celor 60 jugere (pogóne) de pamentu luate în arenda. Directoriulu acestei școle este d'în Württemberg, denumitu prin concursu.

Școl'a acésta se infientiá, și noi credemu că ea va și prospera bine; asia ceva inse nu credu neci sasi satani, ci dau si ei d'în capu, că si romanii, că si secuii dicéndu: „Ce-o mai fi și acésta?” Se cere că școl'a se ésa în adeveru de modellu, se arate rezultate frumóse și cumu am dice, pipaite, apoi dóra că după vreo diece ani voru dice si satenii: „Mei, vedi tu neamtiulu smeului, ce scie ellu!”

Celu puțin trei școle practice de agricultura cá cea dela Bistritia și cá cea dela Brasiovu, pentru romanii transilvani în differite ținuturi, și în limb'a románesca. Nicairi inse că în comitatulu Hunedórei, unde este vai de locuitori lui.